

Beszélgetés Waclaw Sobaszekkel

Pászt Patrícia

– A társulatot Wegajty Faluszínházként szokták emlegetni. Honnan ez az elnevezés?

– A név az Olsztyn melletti falura, Wegajtyra utal, ahol tíz évvel ezelőtt kilenc társammal letelepedtünk és színházat alapítottunk. Egy istállót alakítottunk át színházépületté – máig ez a központunk. Elsősorban vidéki közösségekben, falvakban rendezünk előadásokat, leszámítva az egyre sűrűsödő nemzetközi fellépéseket.

– Lengyelországban nem ritka, figyelmet érdemlő jelenség, hogy színházi társulatok falura költöznek és ott alkotnak. A kortárs lengyel színház legjelentősebb csoportjai már korábban is Gardzienice, Wierszalin falvakban telepedtek le. Ezek a választások az anyagi lehetőségekből fakadnak, vagy koncepcionális jellegűek?

– Azt hiszem, az anyagi megfontolások játsszák a legkisebb szerepet az ilyen döntésekben. Színházat bárhol, bármennyi pénzből lehet csinálni. A mi esetünkben inkább arról volt szó, hogy élő színházat akartunk életre hívni, szemben a hagyományos, általunk halottnak definiált színházzal. Olyan színházat szeretnénk volna létrehozni, amely nem csupán koncepciójában, de természeténél fogva szervesen beépül a falu életébe, természeti környezetébe, átveszi annak négy évszak által meghatározott életritmusát, hagyományait és mitikus múltját. A civilizáció által el- és megfojtott régi kultúrák felidézésével új impulzusokat kívánunk átadni a ma emberé-

nek, ellensúlyozva valamelyest a tömegkultúra ismert hatásait.

– Ezzel függ össze, hogy mindkét előadásuk mesemondásra, elbeszélésre épül?

– Igen, az előszónak nagy jelentőséget tulajdonítunk. A mesemondás a hagyományok feltárásának egyik legfontosabb eleme. Meg kell tanulnunk hallgatni öseinket és egyáltalán egymást, hogy eljuthassunk kultúránk mélyebb rétegeibe, egészen annak etnikai gyökereiig, ahhoz a bizonyos kollektív tudattalanig.

Az élő hagyomány

Az idei szegedi Thealter Fesztivál egyetlen külföldi vendégegyüttese a lengyelországi Wegajty Színház volt, amely Chaucer Canterbury meséit, valamint a Stanislaw Vincenz lengyel író, kultúrtörténész műveiből készült Vincenz történetei című előadást mutatta be a szegedi Régi Zsinagóga épületében. A társulat alapítója és művészeti vezetője Waclaw Sobaszek, Jerzy Grotowski egykori munkatársa.

– A színészek mindegyike képzett zenész is egyben. Előadásaik meghatározó eleme a professzionális szintű muzsikálás és mozgáskultúra.

– A belülről fakadó zenét egyfajta egyetemes nyelvnek tekintjük, amely az emberek közötti párbeszéd eszközeként szolgál. Számos zenei motívumot felhasználunk és beépítünk előadásainkba, kezdve a zsidó, litván, hucul, észt muzsikától a török, magyar, macedón és szlovén dallamokig. Munkánk során egy közös, mélyből fakadó ritmusra és dallamra igyekszünk rátalál-

ni, amelyhez mozgásgyakorlatainkat igazítjuk. Ahogy a színész esetében a fizikai tréning saját testének megismerését szolgálja, ugyanúgy próbálunk munkánk során közelebb jutni „közös testünkhöz” – a hagyományhoz, és ebben elsődleges közvetítőnk a népi kultúra.

– Mennyiben tartják magukat alternatív társulatnak? Mi öröklődött át a Grotowski-féle kezdeményezésből?

– Az alternatív színház, mint fogalom sokat veszített népszerűségéből az utóbbi években Lengyelországban. 1989 után megszűnt politikai aktualitása, ami megmaradt, az a kereső, nyitott magatartás, ami lehetőséget ad új formák megteremtésére. Grotowskitól is leginkább ezt a nyíltságot, a kísérlet bátorságát és örömet örököltük. A folytonos útkeresés és próbálkozás a mi esetünkben azonban mindig része színházi tradícióinknak, hiszen a kortárs művészet, a mai színháztársaság megújulását segíti elő.

– Színházuk nem csupán művészi, de oktatási tevékenységet is vállal...

– Kétszer egy évben Nemzetközi Színházi Szemináriumot rendezünk Wegajtyban, amely egy mindenki számára nyitott, „terepgyakorlatokkal” összekötött találkozó számos meghívott előadóval, pedagógussal és zenésszel. A szemináriumok alkalmával lehetőség nyílik különböző jellegű csoportok munkamódszereinek, zenei világának megismerésére, kiállítások, koncertek rendezésére – már-már elveszettnek hitt kulturális értékek felélesztésére.

– Jönnek-e még a közeljövőben Magyarországra?

– Reményeink szerint fellépünk a jövő év elejére tervezett, kortárs lengyel művészetet bemutató rendezvénysorozat keretében Budapesten.